

Forskningsnytt

Finland:

Jord- och skogbruksministeriet i Finland oppnevnte den 11. desember 1980 en RENFORSKNINGSKOMMISSION til å utrede den videre utvikling av finsk reinforskning. Kommisionen har avgitt sin innstilling den 30. april 1983. Medlemmer har vært: Heikki Suomus (formann), Pekka Aikio, Hannele Laihonen, Paavo Rajala, Juhani Valkeapää, Veikko Huttu-Hiltunen, Seppo Mattila, Eero Tanhuanpää og Mauri Nieminen (sekretær).

Det svenske sammendraget lyder:

Renforskningsbetänkandet omfattar förslag till riktlinjer för vår renundersökning för en långtidsperiod samt planer för en medellång tidsperiod angående forskningens målsättning och dess resurser.

Kommissionen har i sitt arbete fäst särskild uppmärksamhet på renskötsel såsom på de problem som uppstår i dess anknytning. Kommissionen har konstaterat att renskötsel är en näringsgren som äger resurser till vidarutveckling. Emellertid har kommissionen också noterat vissa bristfälligheter i forskningsverksamhet angående renskötsel.

Enligt kommissionens förslag är renskötseln i fortsättningen i behov av kontinuerligt utvecklande. Detta betyder att det behövs en effektiv och mångsidig forskningsverksamhet. Genom denna verksamhet måste man snabbt finna sådana medel genom vilka man kan tillförsäkra renskötseln som en del av den nordliga naturens utnyttjande, förutsättningar till vidare utveckling. Vår renforskning bör i fortsättningen omfatta både den traditionella samiska renskötseln, närmast på Lapplands fjällområde, såsom renskötseln på skogsområdet. Den främsta målsättningen för vår undersökning anser kommissionen vara att finna erforderliga medel för renskötsel som en näringsgren. I de nya forskningarna borde man då i första hand koncentrera sig på att undersöka renskötselns ekonomiska och näringsaspekter. Den tillämpande forsknings- och experimentverksamheten bör också ökas och genom grundläggande undersökningar bör man klarlägga de viktiga frågor och problem som uppstår vid renskötsel i praktiken.

Renforskning idkas hos oss av olika universitet och högskolor, av den lagstadgade Renbeteslagens Föreningen samt av Vilt- och fiskeriforskningsin-

stitutet. Kommissionen föreslår att man inom universiteten, högskolorna och forskningsinstitutet bör fortsätta renforskningen beträffande den grundläggande och tillämpande forskningen i den utsträckning forskningen anknävs till institutionernas egna målsättningar eller till deras övriga verksamhet. Tillämpande forskning borde också utföras bl.a. då det kan anses vara rationellt sett ur institutionernas synpunkt beträffande deras personal- och apparatresurser.

För fåltstationen i Kaamanen samt för skötseln för experimentverksamheten som utföres i samband med renskötsel borde man bevilja Renbeteslagens Förening i fortsättningen ett statlig understöd motsvarande de anslag som den fått under de gångna åren. För att underlätta information angående forskningsresultaten föreslår kommissionen, att man skulle anställa en redaktör vid Renbeteslagens Förening. Vidare föreslås, att särskilda renforskningsdagar skulle arrangeras årligen.

Kommissionen föreslår vidare, att man borde koncentrera den tillämpande forskningsverksamheten som gäller renskötsel, uppföljningsforskningen samt uppsamlandet av forskningsresultaten samt observationsmaterial liksom koordineringen av forskningsverksamhet till Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet. I fortsättningen borde institutets organisation utvecklas och inom den borde man grunda en avdelning för renforskning. Institutets styrelse borde också få en medlem beträffande renskötsel.

För att vägleda renforskningsverksamheten och för att öka samarbetet mellan de olika instanserna som idkar renforskning föreslår kommissionen, att man vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet borde grunda en konsultativ kommission. Den kunde bestå av två forskningsexperter nominerade av jord- och skogsbrukministeriet, en representant för samedlegation och tre representanter för praktisk renskötsel nominerade av Renbeteslagens Förening från olika håll inom renskötselområdet. Institutet borde också beviljas ett anslag för gemensam forskningsverksamhet angående renskötsel för att senare delas ut som stipendiumer till olika institutioner.

De förslag som kommissionen framfört för att utveckla renskötseln betyder, att behovet av statliga bidrag gradvis kommer att stiga.

Vid Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet finns i dag en heltidsanställd renforskare. En effektiv renforskning i praktiken fordrar emellertid en

omfattande och mångsidig kännedom om renskötsel och de olika grenarna inom renforskning. Enligt kommissionens förslag behövs inom de viktigaste renforskningssektorerna i snabbt takt flera forskare samt medel för forskningsverksamheten. Kommissionen föreslår att man inom de närmaste åren skulle anställa vid institutionen en avdelningschef, en renskötsel forskare, en veterinär, en forskare av renskötsel teknik samt en forskare av renbetesmark och därtill erforderlig hjälp personal. Koordineringen av renforskning samt forskningsverksamhet som tjäner den praktiska renskötseln förutsätter dessutom, att man bygger en fungerande forskningsstation. För forskningsverksamheten vore Rovaniemi-trakten den lämpligaste placeringssorten för renskötselstationen.

Norge:

Det foreligger forslag om å nedlegge reinforsøksstasjonen i Lødingen. En avgjørelse ventes i nær fremtid. Landbruksdepartementet skal oppnevne en gruppe på 10 - 11 personer som får i oppdrag å utarbeide en langtidspan for norsk reinforskning.

Sverige:

Byggnadsstyrelsen har, etter samråd med Sveriges Lantbruksuniversitet og Statskontoret, fått i oppdrag å komme med forslag til utbygging og lokalisering av en reinforskningsstasjon. Flere lokaliseringmuligheter drøftes.

Det IV Rein/Karibu-symposium

Canadierne har nå sendt ut den første invitasjon til «The Fourth Reindeer/Caribou Symposium» som altså er et arrangement under Fourth International Theriological Congress i Edmonton, Alberta (13. — 20. august 1985). Selve reinsymposiet skal avholdes i Whitehorse i Yukon Territory i Nordvest-Canada. Avreise fra Edmonton er 21. august, formodentlig med fly. Den som bare ønsker å delta i reinsymposiet kan anbefales å ta turen med båt fra Vancouver til Skagway og derfra til Whitehorse med jernbane (ca. 150 km) gjennom Chilkoot-passet over til Yukon-dalen, den samme veg der tusener av gullgravere slet seg fram på slutten av 1890-tallet på veg til Dawson og gullfeltene.

NOR arbeider med å skaffe muligheter for reisebidrag.

Sekretariatets adresse er:

Fourth International Theriological Congress,
Secretariat,
Box 632, SUB 11,
University of Alberta,
Edmonton Alberta T6G 2E0,
Canada.

NOR's tjenester

Reisestipendier

NOR har midler til disposisjon til reisestipendier for forskere som ønsker å reise innen Norden for å besøke og/eller oppholde seg ved institusjoner som arbeider med forskningsprosjekter på rein. Stipendiene kan også søkes av studenter som vil slutføre eksamensarbeid innen dette felt (f.eks. i Norge, hovedfagsarbeid).

Med søknad skal det følge en redegjørelse for formålet med reisen/oppholdet og det skal sendes en kortere rapport til NOR etterpå. Maksimumsbeløp er for tiden NOK 10.000,- pr. stipendium.

Kontaktmøter

NOR har også midler til forskere som arbeider innen samme felt og som ønsker å komme sammen til mindre kontaktmøter, symposier eller kurser.

Symposier

NOR arrangerer symposier over viktige emner. Et slikt symposium over emnet «Tap av rein» ble avholdt høsten 1981 i Sverige.

Til deltagelse i «III International Reindeer/Caribou Symposium» i Finland i 1982 utdelte NOR 34 stipendier.

Litteraturreferanser

Sekretariatet mottar utskrifter av søk i databaser etter publikasjoner om rein og reindrift. For tiden bygges opp et kartotek over disse og andre tilgjengelige referanser. Når kartoteket er ferdig kan det stilles til disposisjon for forskere som ønsker informasjon innen enkelte emner innen fagområdet rein/reindrift. Det planlegges å få opplysningene inn på EDB.

Nyere referanser vil bli publisert i Rangifer.

Dokumentasjonssamling

Sekretariatet arbeider med registrering og anskaffelse eller kopier av slik reindriflitteratur som ellers er vanskelig tilgjengelig. Dette kan være eldre

verker, doktoravhandlingar, utredningar og lignende. Noe av denne litteratur vil befinne seg spredd i de tre land, men det registreres hvorfra den kan utlænes.

Oversettelser

NOR vil oversette til norsk eller svensk enkelte arbeider fra finsk, særlig fra «Poromies», det finske reindriftsblad. Det arbeides også med å skaffe det som måtte finnes av oversettelser fra publikasjoner på russisk.

NOR:in palveluksia

Matka-apurahoja

NOR:illa on käytettävissään varoja matkastipenteihin tutkijoille, jotka toivovat matkustaa Pohjolessa käydäkseen ja/tai oleskellakseen laitoksissa, jotka työskentelevät porotutkimusprojektien kanssa.

Apurahaa voivat hakea myös opiskelijat, jotka haluavat suorittaa opintonsa päätökseen tällä alueella (esim. Norjassa päätöksentöytön).

Hakemuksen mukana on seurattava selonteko matkan/oleskelun tarkoituksesta ja jälkeenpäin on lähetettävä lyhyt selonteko NOR:ille.

Apurahan ylimmäsmäärä on nykyisin Nkr. 10.000,- stipendiä kohti.

Yhteyksiä hoitavia kokouksia

NOR:illa on myös varoja tutkijoille, jotka työskentelevät samalla alueella ja jotka toivovat tulla yhteen pienempiin yhteyskokouksiin, yhteisneuvotteluihin tai kursseihin.

Yhteisneuvottelija

NOR järjestää yhteisneuvottelija tärkeistä aiheista. Senkaltainen yhteisneuvottelu aiheesta «Poromenety» pidettiin syksyllä 1981 Ruotsissa. Suomessa v. 1982 pidettyyn «III International Reindeer/Caribou Symposium» NOR jakoi 34 apurahaa.

Kirjallisuusviitteitä

Sihteeristö ottaa vastaan poroa ja poronhoitoa koskevien julkaisujen listajäljennöksiä tietokonekeskuksista. Parakaia on perusteilla kortisto näistä ja muista saatavissa olevista viitteistä. Kun kortisto on valmis, se voi olla tutkijoiden käytössä, jotka toivovat tiedonantoja tietyistä aiheista poron/poronhoidon ammattialueella. Tiedot suunnitellaan saatavan tietokoneeseen.

Uudemmat viitteet julkaistaan Rangiferissa.

Asiakirjakokoelma

Sihteeristö työskentelee rekisteröidäkseen ja hankkiakseen tai jäljentääkseen sellaista poronhoitokirjallisuutta, jotka muutoin on vaikea saada käsille. Sellaisia voivat olla vanhemmat teokset, tohtorinväitökset, selvitykset tai muut senkaltaiset. Jotain tästä kirjallisuudesta voi olla hajallaan näissä kolmessa maassa, mutta rekisteristä käy ilmi, mistä se voidaan lainata.

Käännöksiä

NOR tulee kääntämään norjaksi tai ruotsiksi muutamia artikkeleja suomesta, erikoisesti «Poromies»-lehestä, joka on suomalainen poronhoitolehti. On myöskin suunnitteilla venäläisten julkaisujen käännöksiä hankkiminen siinä määrin kuin sellaisia mahdollisesti löytyy.

LITTERATURINFORMASJON

Vær oppmerksom på at litteratur om reinen i prehistorisk tid, om antropologi eller arkeologi ikke er med i listen. Artikler publisert i *Rangifer* samt i *Proceedings fra 2. Int. Reindeer/Caribou Symposium, Røros 1979* er også utelatt.

A.

Databasen samt metoder för bestämning av markanvändingens former och areella förutsättningar.

ABRAHAMSSON, K.V., MATTSON, L. 1981. - Markanvänding norr nr. 4. Geografiska Institutionen, Umeå Universitet. 88 pp.

Skogsrenskötsel. Markanvänding, markanvändingsproblem och näringssituation.

ARELL, N. 1980. - DsU 1981: 10 (Utbildningsdepartementet).

Markanvänding i fem skogssamebyar.

ARELL, N. 1981. - I: Markanvänding norr. Rapport nr. 3. Geografiska Institutionen, Umeå Universitet. 72 pp.

B.

Reindeer herd management in transition. The case of Tuorpon Saameby in northern Sweden.

BEACH, H. 1981. - Acta Univers. Upsaliensis. Studies in cultural anthropology 3.

Oedemagena tarandi infestation in reindeer and its control (summary of insecticide trials conducted between 1967 and 1979).

BRYUSHININ, P. I., KANEV, V. S. 1981. - Veterinariya No. 9, 51-53. (in Russian). (CAB).